

Yttrande

Datum
2018-05-29

Dnr
1876-18
Ert Dnr
M 2040-18

Mottagare
Mark- och miljööverdomstolen
Box 2290
103 17 Stockholm

Handläggare
Åsa Gunnarsson
Enheten för tillsynsvägledning och miljöbalksprövning
asa.gunnarsson@havochvatten.se

Direkt
010-6986035

Yttrande över årlig rapportering för enskilt avlopp

Havs- och vattenmyndigheten har förelagts att yttra sig över hur ett årligt återkommande föreläggande förhåller sig till skyldigheten att inlämna miljörapport till tillsynsmyndigheten enligt 26 kap. 20 § miljöbalken. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Havs- och vattenmyndigheten anser att det behöver finnas ett skäl i det enskilda fallet för att löpande begära in uppgifter om egenkontrollen. Myndigheten anser att det är rimligt och effektivt att begära redovisning av resultatet av utförd egenkontroll de första åren som avloppsanläggningen är i drift för att tillsynsmyndigheten ska kunna skapa sig en uppfattning om avloppsanläggningens funktion och hur den sköts och därmed bedöma risken för att olägenhet ska uppstå på grund av bristande skötsel. Om riskerna för olägenhet för människors hälsa och/eller miljö bedöms som stora så anser Havs- och vattenmyndigheten att det är motiverat att löpande kräva in resultatet av utförd egenkontroll från fastighetsägaren.

Beskrivning av ärendet

Miljö- och byggnadsnämnden i Enköpings kommun beslutade den 13 juli 2017 att förelägga en fastighetsägare att senast den 31 december varje år lämna in dokumentation från utförd egenkontroll för minireningsverket Uponor Clean 1 på dennes fastighet. I beslutet förordnades även om handläggningsavgift.

Fastighetsägaren överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Uppsala län som den 6 november 2017 beslutade att ändra det överklagade beslutet på så sätt att rapporteringen ska lämnas in senast den 31 november 2017 men inte årligen efter det.

Nämnden överklagade vidare till mark- och miljödomstolen som den 6 februari 2018 avslog överklagandet.

Motivering

Havs- och vattenmyndigheten har förelagts att yttra sig över hur ett årligt återkommande föreläggande förhåller sig till skyldigheten att inlämna miljörapport till tillsynsmyndigheten enligt 26 kap. 20 § miljöbalken.

Miljörapport

Alla miljöfarliga verksamheter som är tillståndspliktiga enligt vad som föreskrivs med stöd av 9 kap 6 § ska varje år lämna en miljörapport till sin tillsynsmyndighet enligt krav i 26 kap. 20 § miljöbalken (MB). Syftet med miljörapporten är bland annat att ge tillsynsmyndigheten ett bra underlag för tillsyn av verksamheten. Den ger också verksamhetsutövaren en bild av hur väl hen följer villkoren för verksamheten och kan stärka egenkontrollen. För små avloppsanläggningar som är tillståndspliktiga enligt 13 § Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1988:899) gäller dock inte kravet på att årligen lämna in en miljörapport till tillsynsmyndigheten, eftersom tillståndsplikten för dessa verksamheter grundar sig på föreskrifter meddelade med stöd av 9 kap. 7 § MB.

Egenkontroll

Även om kravet på miljörapport inte gäller för fastighetsägare med små avloppsanläggningar så finns krav på att de i den mån det behövs ska utföra egenkontroll. Det är verksamhetsutövaren som är ansvarig för egenkontrollen det vill säga att planera och kontrollera verksamheten så att påverkan på människors hälsa och miljön minimeras. En viktig del av tillsynen är att tillsynsmyndigheten granskar uppgifter om utförd egenkontroll. Egenkontrollen regleras i 26 kap. 19 § MB och gäller för alla verksamheter och åtgärder oavsett om det föreligger tillståndskrav eller inte. Egenkontrollen kan sägas vara en precisering av den omvända bevisbördan i 2 kap.1 § samt kunskapskravet i 2 kap. 2 §.

Om det behövs för tillsynen får tillsynsmyndigheten begära in uppgifter om bland annat egenkontrollen (26 kap 21§ MB).

Skillnaden mellan 26 kap. 20 och 21 §§ MB

Havs- och vattenmyndigheten anser att det finns en skillnad mellan det krav på att lämna in miljörapport som följer av 26 kap. 20 § MB och möjligheten för tillsynsmyndigheten att begära in uppgifter om egenkontrollen med stöd av 26 kap. 21 § MB. Kravet på att ge in en årlig miljörapport är ett generellt krav som gäller för samtliga verksamhetsutövare som bedriver verksamheter som är tillståndspliktiga enligt föreskrifter meddelade med stöd av 9 kap 6 § MB. För att tillsynsmyndigheten ska kunna begära in uppgifter om egenkontrollen med stöd av 26 kap. 21 § MB måste det finnas ett behov av att få in dessa uppgifter i det enskilda fallet.

Riskbaserad tillsyn

Frågan är om det är lämpligt att generellt begära in information om egenkontrollen löpande från fastighetsägare som har ett minireningsverk på sin fastighet. Havs- och vattenmyndighetens bedömning är att granskning av egenkontrollen är ett effektivt sätt att utföra tillsyn eftersom möjligheterna att

kontrollera ett minireningsverks funktion i fält är både tidskrävande och begränsade. Tillsynen bör dock vara riskbaserad och kan baseras på utsläppspunktens känslighet ur miljö- och/eller hälsoskyddssynpunkt, anläggningens robusthet, dvs hur skötselkrävande den är, och hur egenkontrollen har skötts föregående år.

Havs- och vattenmyndighetens anser att det är rimligt och effektivt att begära in uppgifter från utförd egenkontrollen de första åren som avloppsanläggningen är i drift för att tillsynsmyndigheten ska kunna skapa sig en uppfattning om hur avloppsanläggningen sköts och därmed bedöma risken för att olägenhet ska uppstå på grund av bristande skötsel, ett sådant synsätt stöds även av vad som anges i Naturvårdsverkets allmänna råd om tillsyn (NFS 2001:3 s. 12-13).

Dessa uppgifter blir en faktor i den riskbaserade tillsynen och tillsammans med utsläppspunktens känslighet och anläggningens robusthet kan en bedömning göras om egenkontrollen framgent ska begäras in regelbundet eller endast som stickprov.

Om riskerna för olägenhet för människors hälsa och/eller miljö bedöms som stora så anser Havs- och vattenmyndigheten att det är motiverat att löpande kräva in uppgifter från utförd egenkontroll från fastighetsägaren. Att generellt begära in information om egenkontroll löpande utan att det finns ett behov av granskning av egenkontrollen i det enskilda fallet torde dock inte vara förenligt med varken 26 kap. 21 § MB eller kravet på proportionalitet så som det kommer till uttryck i förvaltningslagen och i 26 kap. 9 § MB.

Beslut om detta yttrande har fattats av avdelningschefen Björn Sjöberg efter föredragning av utredaren Åsa Gunnarsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit verksjuristen Ann Lundahl och enhetschefen Ann Lundström.

Björn Sjöberg

Åsa Gunnarsson